

gazete duvar

kita**P.**

SAYI: 135 YIL: 3

Kaçış Rampası
Sel Yayıncılık'tan...

Halil Yörüköglü
Kaçış Rampası*

NECATİ TOSUNER

gazeteduvar.com.tr

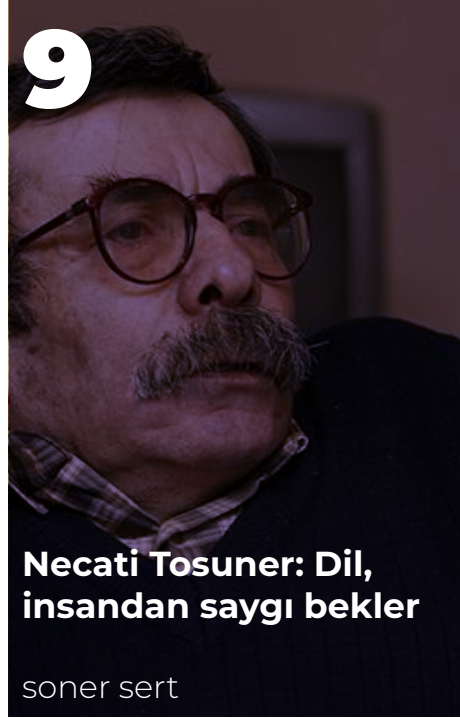
**NECATİ
TOSUNER**

4

**Sen ve kendin:
Bir iç hesaplaşma romanı**

okan çil

9

**Necati Tosuner: Dil,
insandan saygı bekler**

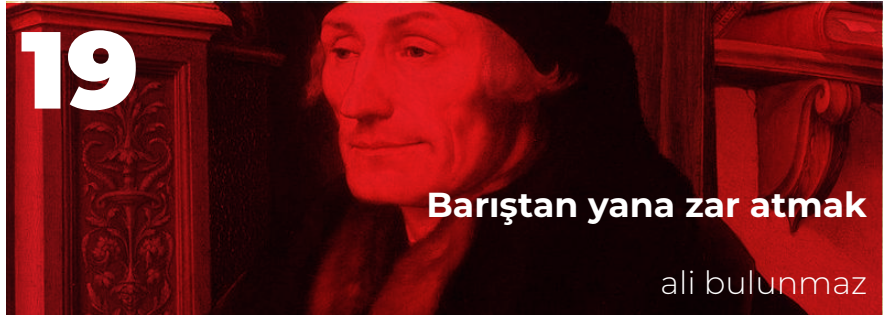
soner sert

14

**Halkların inceliğine
yaslanan öyküler**

doğuş sarpkaya

19

Barıştan yana zar atmak

ali bulunmaz

25

**Suzan Nana Tarablus:
Gündelik hayat politik
bir alandır**

narod siranuş minasyan

30

Sarı, mavi taşra

buse özlem bay

34

**Başka türlü öyküler: 'Bir
İntihar Üstüne Söylenti'**

beyza ertem

Yayın Sahibi
AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına
Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Duran Topuz

**İcra Kurulu Başkanı ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü
Anil Mert Özsoy

Grafik Tasarım
Özgür Akkaya

Katkıda Bulunanlar

Buse Özlem Bay, Beyza Ertem,
Ezgi Sivrikaya, Soner Sert, Ali Bulunmaz,
Doğuş Sarpkaya, Okan Çil,
Narod Siranuş Minasyan

Yönetim Yeri:

Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı
İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635
e-mail: info@gazeteduvar.com.tr

Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı, haber
ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND
Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye
aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

1944 yılında doğan Necati Tosuner, 1965'te yayımladığı ilk kitabı 'Özgürlük Masalı'ndan bu yana yazmaya devam ediyor. 1965'ten bu yana yirminin üstünde kitap... Layık görüldüğü onlarca ödül bir tarafa, Tosuner'in edebiyatımızdaki yerini belirleyen asıl şey dil işçiliği, kurgu kabiliyeti ve başarılı atmosfer yaratımından geçiyor.

Usta yazarın son kitabı 'Sen ve Kendin' geçtiğimiz günlerde okurla buluştu. Bu vesileyle Necati Tosuner'i kapağımıza taşıdık. Soner Sert, Tosuner'e kitabını ve edebi yolculuğunu sorarken, Okan Çil de geniş bir inceleme yazısı kaleme aldı.

Öykünün yükselişi herkesin malumu... Başak Baysallı'nın ilk öykü kitabı 'Fresko Apartmanı', Everest Yayınları tarafından yayımlandı. Doğu Sarpkaya, birbirine selam veren bu öyküleri inceledi.

Hayati Sönmez'in kaleme aldığı 'Mavi Bozkır' ise İletişim Yayınları tarafından okura sunuldu. Sönmez'in klasik anlatıcılığını Buse Özlem Bay kaleme aldı.

Bu sayımızda yer alan bir başka öykü kitabıysa İlker Aslan imzalı 'Bir İntihar Üstüne Söylenti'... Edebi Şeyler tarafından yayımlanan bu ilk kitap oldukça cesur ve yenilikçi bir öykü anlayışına sahip. Şimdiden Aslan'ın yazacak olduğu yeni metinleri merakla beklememize sebep oluyor. Beyza Ertem inceledi.

Suzan Nana Tarablus'un kaleminden 'Bir Sabah Galatada Uyandım Hayatlar, Tanıklıklar, Anılar', Varlık Yayınları tarafından raflardaki yerini aldı. Narod Siranuş Minasyan, Tarablus ile konuştu.

Ali Bulunmaz bu sayımıza katkıda bulunan bir diğer isim oldu.

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar...

Anıl Mert Özsoy

Önceki sayıda;
İsmail Güzelsoy...
Bir hikâye anlatıcısı:
İsmail Güzelsoy

Sen ve kendin: Bir i hesaplaşma romanı

Necati Tosuner'in yeni kitabı 'Sen ve Kendin' İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayımlandı. Alışılmış roman kalıplarının dışında bir kitap olan 'Sen ve Kendin', çok karakterli, çok meknli değil; belirli bir amaç doğrultusunda ilerleyen kahramanları da, o kahramanların engelleri de, belirli bir olay akışı da yok bu kitapta. Her Şey i hesaplaşma ve bu hesaplaşmanın engebeli arazisi üzerine kurulu.

okan il

Necati Tosuner'in edebiyatımızdaki yerini belirleyen asıl şey dil işçiliği, kurgu kabiliyeti ve başarılı atmosfer yaratımından geçiyor.

1944 yılında doğan Necati Tosuner, 1965'te yayımladığı ilk (öykü) kitabı 'Özgürlük Masalı'ndan bu yana yazmaya devam ediyor. 1965'ten bu yana yirminin üstünde kitap... Layık görüldüğü onlarca ödül bir tarafa, Tosuner'in edebiyatımızdaki yerini belirleyen asıl şey dil işçiliği, kurgu kabiliyeti ve başarılı atmosfer yaratımından geçiyor. Zaten Semih Gümüş'le yaptığı bir röportajda söyledikleri de onun edebiyata olan yaklaşımını özetlemeye yetiyor.

“Yazarken, kalem nereye gidiyorsa, bırak gitsin! Çağrışımların bizi ulaştırdığı yerden ille de hoşnut kalmamız gerekmez. Biraz kaygı duyabilirsek, orayı yeniden yazma isteği için yeterli olabilir. Hepimiz aynı sözlük ve aynı dil kurallarıyla yaşıyoruz. Yazarın dili, onun özel dilidir. Yazar olmak anlatacak bir şey taşımaktır. Yazarın onu anlatacak bir dil kurması, anlatılanı farklı kılar. Değeri, tek olmasıdır. Tek olmazsa, kalıcı olması da söz konusu değildir.”

Bütün kitaplarıyla İş Bankası'na geçen Tosuner'in geçtiğimiz günlerde 'Sen ve Kendin' adında yeni romanı yayımlandı. 'Sen ve Kendin', insanın türlü halini bütün çıplaklığıyla ve olanca sertliğiyle etrafa saçan bir iç hesaplama romanı olarak özetlenebilir sanıyorum.

BİR DOST VE BİR DÜŞMAN OLARAK YALNIZLIK

“Yalnızsan... Yalnızlık çekiyorsan... Kurtulmaya çalışıyorsan yalnızlıktan... Yalnızlığı tutmaz duvarlar, hemen sana atarlar.

...

Sen ve Kendin, Necati Tosuner, 248 syf., İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.

Tosuner'in geçtiğimiz günlerde 'Sen ve Kendin' adında yeni romanı yayımlandı. 'Sen ve Kendin', insanın türlü halini bütün çıplaklığıyla ve olanca sertliğiyle etrafa saçan bir iç hesaplama romanı olarak özetlenebilir.

Ama bu da öyle çok kötü bir şey sayılmaz gerçekte. Yalnızlığını üstlenmek zorunda kalacağını öylece yine öğrenmiş olursun çünkü. Haydi, şimdi kuşan bakalım yalnızlığını güzelce ve bir şey olmamış gibi yapmaya çalış kendine hiç göstermeden.”

'Sen ve Kendin' alışılmış roman kalıplarının dışında bir kitap. Çok karakterli, çok mekânlı değil; belirli bir amaç doğrultusunda ilerleyen kahramanları da, o kahramanların engelleri de, belirli bir olay akışı da yok bu kitapta. Her şey iç hesaplaşma ve bu hesaplaşmanın engebeli arazi üzerine kurulu.

Tosuner, deneysel bir form üzerine inşa ettiği metnini dört ana bölüme ayırıyor, her bölümü de kısa alt başlıklara bölerek karşımıza çıkarıyor. Kısa alt başlıklarıysa kısa cümlelerle dolduruyor– kısa ama acımasız cümleler. Buradan bakınca her kısa cümlede kitabın soluk alıp verdiğini, yer yer öfkeden, yer yer bezginlikten nefes nefese kaldığını hissediyoruz.

Tosuner'un farklı bir estetikle karşımıza çıktığı bu son romanında dört ana bölümü tematik bir şekilde değerlendirmek mümkün elbette. Alt bölümlerdeyse karşımıza sadece anlar çıkıyor; çoğu yerde zaman ve mekân bilgisini kasıtlı olarak okurun elinden alınıyor. Bu, her ne kadar riskli bir tercih olsa da Tosuner gibi bir ustanın elinde oldukça doyurucu bir kıvama geliyor, böylelikle de 'Sen ve Kendin' zamansız–mekânsız bir kitap olarak farklı bir değerlendirmeyi hak ediyor.

Çıkılmazda, Necati Tosuner, 124 syf., İş Bankası Kültür Yayınları, 2012.

‘Sen ve Kendin’ alışılmış roman kalıplarının dışında bir kitap. Çok karakterli, çok mekânlı değil; belirli bir amaç doğrultusunda ilerleyen kahramanları da, o kahramanların engelleri de, belirli bir olay akışı da yok bu kitapta. Her şey iç hesaplaşma ve bu hesaplaşmanın engebeli arazisi üzerine kurulu.

YAŞLILIK VE GENÇLİK İKİLEMİ

“Saçlarına limonla kıvrım vermeye pek özendiğin günlerde tanımaya başladığın o ilk yalnızlıklarla hiç benzerlik taşımayan ve sanki yaşlılıkta tütsülenerek yeniden edinilmiş gibi görünen bir yalnızlık. Gücü güçsüzlüğünden gelen...”

Can sıkıntısı örgülü bir yalnızlık.”

Sen ve Kendin, Necati Tosuner, 248 syf., Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.

‘Sen ve Kendin’, bütün iç hesaplaşmalarını olanca cüretiyle ortaya koyarken, sen anlatıcının, yaşlı birinin, yine kendine yönelik bir mahkeme kurduğunu anlıyoruz. Suçlu da hâkim de aynı kişi. Sadece suç değil, masumiyet de yargılanıyor burada, aşk da yargılanıyor, hayaller ve dertler de yargılanıyor. Üstelik bir karara varmak için de değil –ne kararı– belki sadece ellerini kendi yakasından kurtarmak ve belki sadece rahat bir uyku çekmek için yapılıyor bu yargılama.

Tüm bu dengede yaşlı olanın sık sık gençliğine atıf yaptığını ve çeşitli temalarla karşımıza çıkardığı duygularını, yaşlılık–gençlik ikilemi üzerinden de kıyasladığını okuyoruz. Eski bir resme bakmakla aynaya bakmanın durumu gibi tıpkı.

Zaten Tosuner’in “Yaşlıadam Çeşmesi” diye isimlendirdiği yer de işte burası. Bu çeşmeye ulaşmak için yaşlanmak bir önkoşulken, yaşlılığın sadece yaşla ilgili olmaması gerektiği bir temenni olarak okura hatırlatılıyor– üstelik “daha empati lafı falan yokken”. Sonra yaşlılık masaya yatırılıyor, ömrün uzaması, bunaklığın artması...

Tosuner'un farklı bir estetikle karşımıza çıktığı bu son romanında dört ana bölümü tematik bir şekilde değerlendirmek mümkün elbette. Alt bölümlerdeyse karşımıza sadece anlar çıkıyor; çoğu yerde zaman ve mekân bilgisini kasıtlı olarak okurun elinden alınıyor.

Necati Tosuner Sokağı,
Necati Tosuner, 88 syf.,
İş Bankası Kültür Yayınları, 2012.

KENDİNLE YAPTIĞIN ATEŞKEŞ

“Benlik savaşını çoktan yitirmiş olarak. Başkalarıyla değil, kendinle yaptığın ateşkes! Uzun sürmeyeceği baştan sezilen bir ateşkes...”

Yitirilen benlik savaşının kesin olarak sonuçlanmasına çok varken daha, terine hiç aldırma-dan kana kana su içmek için yapılan bir ateşkes...”

Tosuner, yaşlı–genç ikileminde ve çok yönlü olarak karşımıza çıkardığı bu yargılamada aslolanın insanın kendiyile yaşadığı sorun olduğunun altını çiziyor. Bir “dış mihrak” olarak niteleyebileceğimiz tüm ikinci kişiler, insanın yalnızlık savaşının şiddetini belirliyor olsalar da yalnızlık, her hal ve şartta kendini belli ediyor ve içine oturduğu insana bir türlü rahat vermiyor.

Tam da bu noktada çatışmayı hepten içeriye doğru çeviriyor Tosuner ve insanın kendini korumaya almasında, yine kendine yönelik üstten bir bakış olduğunu belirtiyor. Sonra, “Zavallılık da kolay değil elbet. Süklüm püklüm oluyorsun kendine karşı,” diyerek, insanın kendiyile bile hiyerarşik ilişki kurduğu anlara dokunuyor.

‘Sen ve Kendin’, ulaşılmaya çalışılan ne idiği belirsiz bir ideal benle, ona asla ulaşamayacağını bilen ve bunun varoluşsal sancısını hayatının hemen her yerine yayan, kendisiyle ancak bu şekilde başa çıkabilen bir benlikle tanıştırıyor okuru. Okur olarak bizler de yarı bilinçli, yarı bilinçsizce sürdürdüğümüz iç hesaplaşmalarımızı başka bir benlikte görüyor ve böylelikle kendi mağaramıza yeniden bir dönüp bakıyoruz.

Necati Tosuner: Dil, insandan saygı bekler

Necati Tosuner'in kaleminden 'Sen ve Kendin', İş Bankası Kültür Yayınları tarafından okurla buluştu. "Bende her şey öykü ile yakından ilgilidir" diyen Tosuner ile kitabını ve yazarlığını konuştuk.

soner sert

Biz, hepimiz de Cumhuriyet çocuğuyuz. İçimizden Cumhuriyet düşmanı çıkmadı. Füzüzan'ın "Parasız Yatılı" dediği gibi yetiştik.

Türkçe edebiyatın saygın isimlerinden Necati Tosuner ile bir araya geldik ve İş Kültür Yayınları'ndan çıkan son kitabı 'Sen ve Kendin'i odağa alarak, yazarlığını ve yazarlıktaki gelenek mefhumunu konuştuk.

Konu kendi öykücülüğünün değerlendirilmesine geldiğinde Tosuner, "...beni yazar olmaya sırtımdan iteleyener, önceki tür öykülerdir. Yani, bir konudan güç alanlar... Epeyce emek verdiğim bir tür de çok kısa öykü türüdür" diyerek görüşlerini açıkladı.

'BİR KAĞIT FABRİKASI BİLE OLMAYAN BİR ÜLKENİN YAZARLARIYIZ'

Sizin kuşağınızdan, bugün eser üreten, yayımlayan çok az insan kaldı. Kendinizi nasıl bir geleniğin/mirasın parçası olarak görüyorsunuz?

Öyle, bazı arkadaşlarımızı erken yitirdik. Biz yaşlandık. Bugün Nedim'in bile 70'e erişmesine az kaldı. Biz, hepimiz de Cumhuriyet çocuğuyuz. İçimizden Cumhuriyet düşmanı çıkmadı. Füzüzan'ın "Parasız Yatılı" dediği gibi yetiştik yani. Hepimiz de aydınlanmacı bir ülke düşledik. Toplum olarak da, birey olarak da... Sonradan hızla daraltılacak da olsa, 1960 sonrası, genişlemiş bir özgürlük alanı açtı önümüzde. Nâzım'ın kitapları yayımlandı, Sait Faik, Sabahattin Ali, Esendal daha bir okunur oldu. Onlara özendik. Ankara Sanat Tiyatrosu'nun varlığı bir nimetti. Sonraları, birlikte yaşadığımız "genciz, yakışıklıyız" havasının bir tadı kalmadı. Askeri darbeler, sivil yiyici komiteler, düşlediğimizden çok başka yere götürdü ülkeyi. Niçinse, dış mihraklar da kendilerine bir oyuncak olarak hep bizim ülkeyi seçtiler. Biz de, geri kalmışlıktan kurtulmanın çaresini bulduk adı-

Sen ve Kendin, Necati Tosuner, 248 syf., İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.

Bu yaşa geldim,
geçenlerde şöyle bir
şey yazdım:

“Ben doğduğumda,
sırtım dümdüzdü
benim!” Yazarlığımı
böyle özetlemek
doğru olmaz ama
şakası güzel işte!

nı az gelişmişlik koyarak. Sonra da geldik, şifalı yalanlar içine düştük en sonunda. Bugün, bir kâğıt fabrikası bile olmayan ülkenin yazarlarıyız hepimiz.

Tarihsel bağlamda Tosuner öykücülüğünü nasıl yorumluyorsunuz?

Bu yaşa geldim, geçenlerde şöyle bir şey yazdım: “Ben doğduğumda, sırtım dümdüzdü benim!” Yazarlığımı böyle özetlemek doğru olmaz ama şakası güzel işte! Yaza yaza, yaşadıklarımı yazmayı, değiştire değiştire yazmayı sevdim ben. Bir de, küçük bir buluştan, bir duygulanımdan yola çıkarak yazdıklarım var. Yangın olursa, önce bu öykülerimi kurtarırım. Oysa beni yazar olmaya sırtımdan iteleyenler, önceki tür öykülerdir. Yani, bir konudan güç alanlar... Epeyce emek verdiğim bir tür de çok kısa öykü türüdür. Bende her şey öykü ile yakından ilgilidir. Romanlarım da öyle...

‘YAZARIN İŞİ BEĞENMEMEKTİR’

‘Sen ve Kendin’ kitabınızda dikkati ilk çeken şeylerden biri kullandığınız dil oluyor. Şiirsel ve sade... Edebiyatta ve dilde olgunluk, diye bir durum olduğunu düşünüyor musunuz? Dile bakışınız nedir?

Dil, insandan saygı bekler. Şiirsel olsun diye özel bir şey yapıyor değilim. Bakın, özel bir şey yapmıyorum, demedim. Onun yerine, özel bir şey yapıyor değilim, dedim. Hep bir biçem arayışıyla yazmak, beni daha çok sevindiriyor. Sözcük seçimine önem veririm. Sözcükler kullanılırken sözlükteki varlıkları gibi kalmazlar. Sesleri vardır. Sade yerine yalın demeyi seçerim ama yalın olsun derken de takır tukur olmasından sakını-

rım. Çünkü yazarın işi, beğenmemektir. Yazar için bir olgunluk döneminden hep söz edilir ama dil için yetkinlik demek daha doğru olur. Yazarlık yeteneği, sürekli, bir yetkinliğe erişme bilincini taşımaktır.

Bir bölümde, diyorsunuz ki, “Yenilmiş, hepten yenik düşmüş ve öyle yenilgin kalmış olarak.” Bu cümle, bugünün pandemiyle, depremle, ekonomik zorluklarla uğraşan modern insanı nitelemek için ziyadesiyle uygun bizce. Sanatçı, çağına tanık olmakla yükümlü müdür?

‘Sen ve Kendin’i salgından yaklaşık iki yıl önce yazdım. Bugün sıkça söz edilen 65 yaş gibi, başka insanlardan yalıtılma gibi durumların benzerleri, benim bu kitapta da –romanın konusu gereği- yoğun biçimde anlatılıyor. Ayrıca, oradaki hepten yenik düşmüşlük, yaşanılmışı irdeleyen herkesin bugün acıyla yaşadığı bir gerçek. Çünkü görmekten sakınmıyorsa, her insan çağının tanığıdır. Yaşanılmışı unutulmaz kılar sanat.

Okurun zihnine, algı ve hayal dünyasına seslenmenin en güçlü anlatım yollarından biri de metni ikinci tekilde kaleme almaktır. Siz de bu yolu kullanıyorsunuz. Bu biçimi tercih etmenizin başka bir sebebi var mı? Hikâye, neden bu anlatıma ihtiyaç duydu?

Anlatmak istediklerim, ben deyince çok sınırlı bir kapsamda kalıyordu. O deyince, ben’den tümüyle uzaklaşıyordu. Oysa sen deyince, hem seslenilen kişi sayısı çoğalıyordu, hem de aynı zamanda, ben’den kopmamış oluyordu. Bir de kendi’leri var bunların... İyi ki böyle yapmışım.

Dil, insandan saygı bekler. Şiirsel olsun diye özel bir şey yapıyor değilim. Bakın, özel bir şey yapmıyorum, demedim. Onun yerine, özel bir şey yapıyor değilim, dedim.

Çalışmanızda güçlü bir yalnızlık vurgusu öne çıkıyor. Gerek tarihsel, gerekse de kişisel bağlamda bu olguyu nasıl yorumluyorsunuz? Metninizde bu kavramı ele almanızın sebebi nedir?

Biri varken onun yokluğunda duyulan yalnızlıktır en ağır olanı. Erişemeyişten gelen yalnızlık delirtir. Gençken, “ispirto kokusu gibi mavi” diye tanımlamıştım onu. Hiç korkmadım yalnızlıktan. Daha bıyığım bile çıkmamıştı, baba evini Ankara’da bırakıp İstanbul’a geldim yalnız başıma.

Metninizde yer alan bölümler, “sen”e yazılan bir mektup gibi sanki. Biçim zamanla mı ortaya çıktı, yoksa zihninizde beliren sözcükler bu formla mı ortaya çıktı? Ne düşünüyorsunuz?

Bu biçimin ortaya çıkması biraz zaman aldı. Başlangıçta uzun uzadıya iç döken bölümler olarak yazıyordum. Yüksek sesle yazdıklarımı okurken, pek hoşnut kalmadım. Bir de bölümlerinin yerini belirlemek, yeni yerine göre onlarda gereken değişiklikleri yapmak, bunu kesinleştirmek iyice uğraştırdı beni. Kolay değil penaltıyı kurtarmış olmak!

Covid-19 günleriniz nasıl geçiyor? Hazırladığınız yeni bir çalışma var mı?

Çoğu kişi gibi öfkelenerek geçiyor günlerim. Salgın günlerini konu edinen öyküler yazdım bu dönemde. ‘Çiçeğiçirkin Çiçeği’ koydum adını ama daha çok işi var. Ondan daha önce onuncu öykü kitabım yayınevinde: ‘Daldaki Kuş’.

Hepsi bu. “Ya kendin gel, ya da bana gel de!” tür-küsüyle bitirelim bu söyleşiyi.

1960 sonrası, genişlemiş bir özgürlük alanı açtı önümüzde.

Nâzım’ın kitapları yayımlandı, Sait Faik, Sabahattin Ali, Esenalp daha bir okunur oldu. Onlara özendik.

Halkların inceliğine yaslanan öyküler

Başak Baysallı'nın ilk öykü kitabı 'Fresko Apartmanı', Everest Yayınları tarafından raflarda yerini aldı. Baysallı, hem öykü karakterlerinin hem atmosferin hem mekânın hem zamanın doğru bir şekilde bir araya getirildiği 'Fresko Apartmanı'nda anlatılamayacak acıları, unutulmak istenen kötülükleri, dile getirmekten korkulan zulümleri zarif bir şekilde hatırlatmayı seçmiş.

doğuş sarpkaya

Geçtiğimiz günlerde ilk öykü kitabı ‘Fresko Apartmanı’ yayımlanan Başak Baysallı imkânsız görev çağrısına kayıtsız kalamayan yazarlar kervanına katıldı.

Geçmişte yaşanan acıların anlatılabilmesi konusunda genelde karamsar bir tablo çizilir. Mesela Alberto Manguel, “Ne kadar güçlü olursa olsun bir acıyı kaldıracak ya da tek bir adaletsizlik ânını dönüştürecek bir şiir yoktur belki de” diyerek yaşanan felaketlerin anlatılamaz olduğuna dikkat çeker. İster tanık olalım ister mağdur, yaşanan bir acıyı doğru bir şekilde kelimelere dökmek konusunda başarısız olmaya mahkumuzdur. Tanık, mağdur, muhatap olmadan da bir acıyı anlatmaya girişmek mümkündür muhakkak. Ama o acıyı, iliklerine kadar betimleyebilecek kelimelerin icat edilmediğini bilerek bu işe gireriz. Birçok yazarın yaşanan insanlık dışı durumları inatla anlatmaya çalışması biraz da imkânsız bir görevi gerçekleştirme, icat edilmemiş kelimeyi bulma arzusundan kaynaklanır.

Geçtiğimiz günlerde ilk öykü kitabı ‘Fresko Apartmanı’ yayımlanan Başak Baysallı da imkânsız görev çağrısına kayıtsız kalamayan yazarlar kervanına katıldı. Baysallı, Türkiye tarihinin en karanlık olaylarından biri olan 6-7 Eylül olaylarının gölgesinde yaşayan insanları taşımış öykülerine.

İYİMSER ATMOSFER

‘Fresko Apartmanı’, birbiriyle konuşan öykülerden oluşuyor. Kitap, ‘Fresko Apartmanı’nda bir araya gelen Kirkor, Rüya, Nadia, Ali Turhan, Bora, İsmail’in öykülerinin yanı sıra Eleni’nin ve Napoli’den aile geçmişini araştırmaya gelen Defne’nin yaşamlarına odaklanıyor.

Karakterlerin isimlerinden bir gayrimüslim anlatısıyla karşılaşacağımızın farkına varıyoruz. Bir süre sonra anlatının merkezindeki olayın

Fresko Apartmanı,
Başak Baysallı, 112 syf.,
Everest Yayınları, 2020.

Baysallı, Türkiye tarihinin en karanlık olaylarından biri olan 6-7 Eylül olaylarının gölgesinde yaşayan insanları taşımış öykülerine.

6-7 Eylül olduğunu öğreniyoruz. Fakat Türkiye tarihinin kara lekelerinden olan bu olaylarla ilgili tanıklığa çok az yer ayrılıyor kitapta. Olaylardan yıllar sonra Fresko Apartmanı'nda buluşanların hikâyelerini okuyoruz daha çok. Onların yaşamları da bir şekilde geçmişle ilişkilenebilir. Yazar böylece hem geçmişin utancıyla yüzleşmeye hem utancın açtığı yarayı tedavi yolunun peşine düşmeye çalışmış.

Kitabın tamamında 6-7 Eylül'ün hayaleti hissediliyor ama yaşananların vahşiliği ve kötülüğü yerine felaket sonrasında yaşama tutunma ve baş etme yolları üzerine bir kitap okuyoruz. Kuzguncuk'ta oluşan bir vahanın hikayesini anlatıyor, Başak Baysallı. Geçmişte yaratılmış düşmanlıkları, insanların önüne dikilen duvarları, ayrımcılığın nefret saçan söylemlerini kapısının dışında tutmaya çalışan bir apartmanın hikâyesini. Yas tutan ama yas tutarken barış içinde yaşanabileceğini de hatırlatan insanların hikâyesini... Kitabın atmosferinin hüznü olmaktan çok umutlu olmasının sebebi de bu. Yazarın bu tercihi, gaddarlığın sömürsüne dönüşme eğilimi taşıyan kötülük anlatılarından da uzaklaşmasını sağlamış.

MEKÂNIN KARAKTERE DÖNÜŞMESİ

Atmosferin umutlu olmasını sağlayan öğelerden biri öykülerde mekânın kullanılışı. Bazı anlatılarda çevre, hikâye kişilerini edilgenliğe itmeden, kendisi bir tür görünmez kişi gibi önem kazanır. Buna mekânın karaktere dönüşmeye başlaması da diyebiliriz. Hatta bazı durumlarda A. Ömer Türkeş'in Thomas Hardy romanları için söylediği gibi, mekân "anlatının atmosferini yoğun olarak belirler; okur, olaylar bitip de kişiler sahne dışına çıktığında bile bu atmosferin ısrarlı bir biçimde sürüp gideceği-

‘Fresko Apartmanı’,
birbiriyle konuşan
öykülerden oluşuyor.
Kitap, ‘Fresko
Apartmanı’nda
bir araya gelen
Kirkor, Rüya, Nadia,
Ali Turhan,
Bora, İsmail’in
öykülerinin yanı
sıra Eleni’nin
ve Napoli’den
aile geçmişini
araştırmaya gelen
Defne’nin
yaşamlarına
odaklanıyor.

ni düşünür.” Baysallı da mekânı, canlı bir varlık gibi ele almayı hedeflemiş. Hikâyeler birbiriyle konuştuğça kişilerin ve olayların bulunduğu mekân da canlılık kazanmaya başlamış. Yazar, ‘Fresko Apartmanı’nı uzun betimlemeler yapmadan ama içindeki yaşamları dönüştürecek kudrete sahip bir varlık olarak yansıtıyor. Bir süre sonra okur sadece öykü kişilerinin kaderini değil, ‘Fresko Apartmanı’nın da kaderini öğrenmek istiyor. Mekânın bu şekilde karaktere dönüştürülmesi kitabın önemli başarılarından biri.

İLK KİTAP ARAZLARI

‘Fresko Apartmanı’, ilk kitaplarda görülebilen bazı arazları da barındırmıyor değil. Yukarıda birbiriyle konuşan öykülerden bahsetmiştik. Öykülerin birbiriyle diyaloga girdiği eserlerde özellikle dikkat edilmesi gereken şey, her bir öykünün kendi bağımsızlığını koruyabilmesidir. Yani öyküler tek başına okunduğunda bir eksiklik ya da fazlalık barındırmamalıdır. ‘Fresko Apartmanı’ndaki öyküler ise bir süre sonra, birbirleriyle diyaloglarına dayanmaya başlıyor. Burada hafif bir kararsızlık seziliyor okuyucu. Kitap, bir öyküler toplamı mı yoksa bir roman mı? Bu sorunun sorulması bir araz değildir aslında. Bazı durumlarda bu soru metnin niteliğini de arttırabilir. Fakat ‘Fresko Apartmanı’nda okuru kararsızlığa sürükleyen şeyin yazarın kararsızlığı olması bir handikap yaratmış.

Diğer bir sorun ise bazı yerlerde hafif sarkmaların oluşu. Mesela “Tuval” öyküsünün diyaloglarındaki akışkanlık sorunu, fazlalıklarından da kaynaklanıyor. Benzer şekilde “Veda”daki “âşık atışması” bölümü de öykünün ekonomisinde gedik açıyor. Eğer okuduğumuz metin roman olsaydı, üzerinde çok da durmayacağımız bu

'Fresko Apartmanı'nındaki öyküler ise bir süre sonra, birbirleriyle diyaloglarına dayanmaya başlıyor. Burada hafif bir kararsızlık sezinliyor okuyucu. Kitap, bir öyküler toplamı mı yoksa bir roman mı? Bu sorunun sorulması bir araz değildir aslında. Bazı durumlarda bu soru metnin niteliğini de arttırabilir. Fakat 'Fresko Apartmanı'nda okuru kararsızlığa sürükleyen şeyin yazarın kararsızlığı olması bir handikap yaratmış.

fazlalıklar, öyküde olunca okuma etkinliğinde küçük takılmalar yaratabiliyor.

Fakat son tahlilde hem öykü karakterlerinin hem atmosferin hem mekânın hem zamanın doğru bir şekilde bir araya getirildiği bir kitap 'Fresko Apartmanı'. Anlatılamayacak acıları, unutulmak istenen kötülükleri, dile getirmekten korkulan zulümleri zarif bir şekilde hatırlatmayı seçmiş Baysallı. Tüm bu kötülüklerin barışla, paylaşım ve halkların inceliği olan dayanışmayla yenileceğini vurgulayarak...

Bariřtan yana zar atmak

Desiderus Erasmus'un, 1515'te yazdığı 'Tatlı Gelir Yaşamayana Savaş' metni, şebnem Sunar çevirisiyle Can Yayınları tarafından yayımlandı. Erasmus, tecrübesizlik ve bilgisizlikten doğan cesaret ve cüretin, savaşta zirveye çıktığını hatırlatıp insanı birkaç adım geri çekilmeye iten tereddütün deneyimle kazanıldığını, bunun savaşı yasaklamaya ve lanetlemeye kadar varabileceğini söylüyor.

ali bulunmaz

Büyük savaşlar sırasında kaleme alınan günlükler incelendiğinde, çatışmaların başındaki coşkun ve heyecanın yerini, savaşın yıkımı ve anlamsızlığının sorgulanışının aldığını görüyoruz. Yenilgi kapıyı çalıyor bu, daha da trajik bir hâle bürünüyor satırlarda.

Antoine de Saint-Exupéry'nin İkinci Dünya Savaşı sırasındaki bazı deneyimlerinden hareketle yazdığı 'Savaş Pilotu'nun (Çeviren: Esra Özdoğan, Alfa Yayınları, 2020) başkarakteri Yüzbaşı Saint-Ex'in söyledikleri, bu anlamda tarihi öneme sahip: "Savaş, riski kabul etmek değildir. Kimi zamanlarda savaşan kişi için ölümün saf ve basit kabulüdür."

Bu cümlelerden çok önce Desiderius Erasmus, savaşın anlamsızlığını ve içinde hiç bulunmayanların onu nasıl kutsadığını anlatan bir metin kaleme almıştı. Önemi bugünlerde biraz daha artan savaş karşıtı ilk metin 'Tatlı Gelir Yaşamayana Savaş', Erasmus'un barışı bir varoluşsal şart olarak ortaya koyduğu, savaş karşısında ve sırasında tarafsız kalmanın mümkün olamayacağını ve zarı barıştan yana atmak gerektiğini anlattığı bir kitaptı.

'SAVAŞ KADAR AHLAKSIZ BİR ŞEY YOK'

Kitabın ismi, Latince bir deyişten geliyor; göğüs göğüse, kılıçlarla ve kana kan savaşların gerçekleştiği dönemlerde dillendirilen bu söz, aynı zamanda onu yaşamayan bir kişinin savaşa dair herhangi bir tasavvurunun bulunmayacağını anlatmak için kullanılmıştı.

Erasmus, tecrübesizlik ve bilgisizlikten doğan cesaret ve cüretin, savaşta zirveye çıktığını hatırlatıp insanı birkaç adım geri çekilmeye iten

Önemi bugünlerde biraz daha artan savaş karşıtı ilk metin ‘Tatlı Gelir Yaşamayana Savaş’, Erasmus’un barışı bir varoluşsal şart olarak ortaya koyduğu, savaş karşısında ve sırasında tarafsız kalmanın mümkün olamayacağını ve zarı barıştan yana atmak gerektiğini anlattığı bir kitaptı.

Tatlı Gelir Yaşamayana Savaş, Desiderius Erasmus, Çev: Şebnem Sunar, 80 syf., Can Yayınları, 2020.

tereddütün deneyimle kazanıldığını, bunun savaşı yasaklamaya ve lanetlemeye kadar varabileceğini söylüyor.

“Savaş kadar ahlaksız, uğursuz, zarar verici, çözümsüz, iğrenç ve onur kırıcı bir şey yok” diyen Erasmus, meseleye Hıristiyanlık kökenli bir hümanizmden ve dönemin şartları bağlamında bakıp günümüze ve geleceğe uzanan yorumlarda bulunurken anlaşmazlıkları, akılla ve bilgelikle çözmesi gerekenlerin savaşa yol verdiğini gördükçe şaşırıyor ve çatışmanın olağanlaştırılması karşısında kaleme kâğıda sarılıyor.

Erasmus’un deyişiyle doğanın savaşacak organlarla değil, iyiliğe ve barışa yönelmesi için yetiler verdiği insan, sözle ve akılla karşındakini anlayabilir, kendisini ona anlatabilir. Dolayısıyla hiçbir mesele şiddet yoluyla çözülmemesi gerekirken insan ruhu, kabalıktan beslenmemelidir. Fakat gelin görün ki bunlar, kılıçların öfkeyle sallanmasını engelleyememiştir ve Erasmus’un ifadesiyle ahlaki çöküş, savaşları doğurmuştur: “Herkes hayattaki tüm vebanın savaşla patlak verdiğini bilirken ahlakın çöküşüne ne demeli? Dindarlığı hiçe saymak, yasaları göz ardı etmek, her türlü suçu işlemeye hevesli olmak hep buradan kaynaklanır. Bu kaynaktan yoğun bir korsan, soyguncu, tapınak hırsız ve katil seli fışkırrır. En önemlisi de bu uğursuz vebanın kapsamı sınırlandırılmaz, aksine kıyıda köşede oluşup yalnızca komşu bölgelere salgın misali ulaşmakla kalmaz, aynı zamanda uzak bölgeleri dahi, ticaretle, bir evlilik ya da bir antlaşmayla olsun, genel çatışmanın ve zamane koşullarının içine çeker. Hatta savaş, savaşı doğurur; apaçık bir savaş sahte bir savaştan, en şiddetli savaş küçücük bir savaştan doğar.”

Savaş kadar ahlaksız, uğursuz, zarar verici, çözümsüz, iğrenç ve onur kırıcı bir şey yok” diyen Erasmus, meseleye Hıristiyanlık kökenli bir hümanizmden ve dönemin şartları bağlamında bakıp günümüze ve geleceğe uzanan yorumlarda bulunurken anlaşmazlıkları, akılla ve bilgelikle çözmesi gerekenlerin savaşa yol verdiğini gördükçe şaşırıyor ve çatışmanın olağanlaştırılması karşısında kaleme kâğıda sarılıyor.

Aklın, sözün ve saf inancın ayaklar altına alınmasıyla yayılan savaş vebası, iyi ve güzel olan her şeyi tüketmekten başka bir işe yaramaz Erasmus’a göre; insanı aptallaştırır, aptallığı muharebe alanlarından toplumlara yayar, kişilerin ruhunda vahşet ve canavarlık uyandırırken unvan, çocukça bir öfke ve gülünç istekler gibi “sudan sebeplerle tragedyalar yaratır.”

Erasmus, insanın savaşma dürtüsünün altında basit bir neden yattığını öne sürer: “İnsan ile insan arasında, herkes ile herkes arasında sürekli savaş vardır ve ölümlüler arasında hiçbir ittifak yeterince güçlü değildir. İnsan, doğasından uzaklaşmayagörsün, daha kötü bir türe dönüşerek yozlaşır, sanki doğa onun içine kötülüğü ekmiştir.”

‘HİÇBİR ESARET, ASKERLİK HİZMETİNDEN DAHA AŞAĞILAYICI DEĞİLDİR’

Erasmus, “kötülüğe alışmak” diye tanımladığı ve insanı insanın besini yapan savaşın, doğaya aykırı olan hiddeti ve “alçaklığın gösterisi”ni ortaya çıkardığını söylüyor.

“En büyük kötülükler, daima iyilik bahanesi ve kisvesi altında insan hayatına sızar” diyen Erasmus; şan, şöhret ve liderlik uğruna çatışmaya tutuşanların bir tür av başlattığını, bunu da “barış ve iyilik” için hırsla, hezeyanla ve zulümle gerçekleştirdiğini belirtip savaşın hiç değişmeyecek doğası ve sonuçlarını açıklıyor: “Birinin selameti diğerinin felaketidir, birinin zenginliği diğerinden çalınmıştır, onun zaferi öbürünün matemidir; talihsizlik ne kadar acıysa mutluluk o kadar insanlık dışıdır ve acımasızca kana bulanmıştır (...) Hiçbir esaret, askerlik hizmetinden daha aşağılayıcı değildir. Buna

Erasmus, insanın savaşma dürtüsünün altında basit bir neden yattığını öne sürer: “İnsan ile insan arasında, herkes ile herkes arasında sürekli savaş vardır ve ölümlüler arasında hiçbir ittifak yeterince güçlü değildir. İnsan, doğasından uzaklaşmayagörsün, daha kötü bir türe dönüşerek yozlaşır, sanki doğa onun içine kötülüğü ekmiştir.”

ek olarak üzücü bir işaretle ölüme, ya korkunç bir katliama ya da talihsiz bir yenilgiye koşmak zorunda kalırlar. İnsan elde edebileceği en sefil şey için mi bu kadar çok kötülük üstlenir! Başkalarına eziyet etmek için böyle büyük belalarla önce kendimize eziyet ederiz!”

Erasmus’un deyişiyile savaşta atılan zararların nasıl düşeceğı belli olmaz; kibir, aptallık, öfke, hırs, açgözlülük ve vahşet, insanları birbirine kılıç çekmeye iter, kutsal yeminleri bozdurup kan döktürür. Bu nedenle savaşın âdilliğinden söz etmek imkânsızdır; yetiştirilen kahramanlar, komutanlar ve askerler işgallere giriştiğı sürece gerçek barışın sağlanması da olanaksızlaşır.

Erasmus’a göre herhangi bir yer üzerinde hak iddia etmek ve başkasının mülkünü kendisinin saymak adaleti ve barışı öteler. Savaşın en önemli nedenlerinin başında gelen bu iddia ve sahiplenme, halkları kendi yurdunda sürgün hâline getirir ve etkisi uzun yıllar devam edecek sıkıntılar doğurur. Savaş çıkararak azınlık, çoğunluğun özgürlüklerini ve haklarını öldürür.

Bütün bunların ardından ikiyüzlülükten doğan, refahı hızla ve umutsuz şekilde silip atacak savaşın yarattığı güvensizlik ve kaos gelir. Düşünür bu durumu řu soruyla pekiştiriyor: “Bir komşunuzu yerinden edip sürmeyi düşünürken hiçbir işe yaramayan ahlaksız serseri güruhuna kendi yurdunuzda göz yummak zorunda kalacaksınız. Sevdiklerinize güvenmiyorsunuz da kendinizi silahlı ayak takımına mı emanet ediyorsunuz?”

'Tatlı Gelir Yaşamayana Savaş', popülizm ve militarizmin yeniden yükselişe geçtiği; sahip olunan silahlarla övünmenin, kimileri için matah bir eylem hâline geldiği ve hiç savaş görmemişlerin onu övmeye giriştiği günümüzde daha dikkatli okunmalı.

'Tatlı Gelir Yaşamayana Savaş', popülizm ve militarizmin yeniden yükselişe geçtiği; sahip olunan silahlarla övünmenin, kimileri için matah bir eylem hâline geldiği ve hiç savaş görmemişlerin onu övmeye giriştiği günümüzde daha dikkatli okunmalı. Erasmus, 1515'te yazdığı bu metinle yalnızca geçmişi ve o dönemi yorumlamıyor, geleceğe seslenip barış için çağrı yapıyor.

Suzan Nana Tarablus: Gündelik hayat politik bir alandır

Suzan Nana Tarablus'un kaleminden 'Bir Sabah Galata'da Uyandım Hayatlar, Tanıklıklar, Anılar' çalışması Varlık Yayınları tarafından raflarda yerini aldı. Suzan Nana Tarablus ile kitabını konuştuk.

narod siranuş minasyan

Galata, uzun yıllar boyunca Yahudi toplumunun İstanbul'daki en özel yerleşim yerlerinden biri oldu. Tıpkı Balat, Hasköy, Yeldeğirmeni ve Kuzguncuk gibi.

Suzan Nana Tarablus'un 'Bir Sabah Galata'da Uyandım/ Hayatlar, Tanıklıklar, Anılar' adlı kitabı geçtiğimiz günlerde Varlık Yayınları tarafından yayınlandı. Kitap iki bölümden oluşuyor; "Kamondo Han İçinden", "Kamondo Han Dışından". Kitap, adından da anlaşılacağı gibi Galata merkezli bir sözlü tarih çalışması. Bu bağlamda moda, medya, iş ve sanat dünyasından tanıdığımız on yedi kişi ile görüşmeler yapılmış. Suzan Nana Tarablus, kendi aile hikayesinden kesitler ekleyerek çalışmasını oldukça zenginleştirmiş. Böylece Galatalı Yahudilerin gündelik hayatına, yaşam tarzına ışık tutmuş. Gelin, birlikte Galata'ya doğru bir yolculuğa çıkalım.

Galata Yahudilerine yönelik bir çalışma hazırlama fikri nasıl oluştu? Elimizdeki kitap, ne kadar sürelik bir çalışmanın ürünü?

Galata, uzun yıllar boyunca Yahudi toplumunun İstanbul'daki en özel yerleşim yerlerinden biri oldu. Tıpkı Balat, Hasköy, Yeldeğirmeni ve Kuzguncuk gibi. Süreç içinde şunu gözlemledim ki yaşanan semt, o semtin mekânsal olanakları, sosyal hayatı, kişiyi biçimlendiriyor. Örneğin Balatlı Yahudiler ile Galatalı Yahudiler birbirinden çok farklı yaşam tarzlarına sahip. Ben Galata ile ilgilenmeye 90'ların ikinci yarısında başladım. O yıllarda Kamondo Han yok olmak üzereydi. 1994-95 yıllarında Galata Platformu'nun inisiyatifinde "Kamondo Han Yıkılmasın" doğrultusunda bir kampanya düzenlendi. Ben de o dönemde Şalom Gazetesi iç haberler sorumlusu olarak aktif olarak yer aldım. Bu bağlamda Kamondo Hanlılar'la bir dizi röportaj yaptım. Amacım bir zamanlar burada yaşamış insanların hatırasını canlı tutmak, tarihin tozlu sayfalarında unutulmasının önüne geçmekti. O günden bu yana Galata'ya

Bir Sabah Galata'da Uyandım - Hayatlar, Tanıklıklar, Anılar, Suzan Nana Tarablus, 192 syf., Varlık Yayınları, 2020.

dair ilgimi hiç yitirmedim. Aradan yaklaşık yirmi beş sene geçti. Bugün görüyoruz ki, Galata'daki o zengin Yahudi mirasından geriye çok az şey kaldı. Bu nedenle çalışmamın kapsamını genişletmeye, Kamondo Han ile sınırlamamaya karar verdim. Bu bağlamda Asmalımescit, Tepebaşı ve Pera bölgesinden tanıkları da çalışmaya dahil ettim.

'SIRADAN İNSANLARIN ANILARINI KORUMAK VE SONRAKİ KUŞAKLARA AKTARMAK ÜZERE YOLA ÇIKTIM'

Sözlü tarih çalışmalarında en zor şeylerden biri de kişilere ulaşmaktır. Siz bu konuda zorlandınız mı? Görüşmeciler bilgilerini paylaşmakta ketum davrandılar mı?

Sözlü tarih, insanlar ve anlatıları etrafında şekillenmiş bir tarih türü. Benim çalışmamla en iyi örtüşen teknikti. Çünkü ben de sıradan insanların anılarını korumak ve sonraki kuşaklara aktarmak üzere yola çıktım. Bireylerin gözlemleri, anıları, deneyimleri üzerinden bir belge ortaya koymaya çalıştığım için, yazılı kaynaklar tarafından önemsenmemiş, göz ardı edilmiş ve belgelenmemiş anlatıları ortaya çıkarmak en temel amacımdı. Bu noktada görüşmecilere ulaşma noktasında oldukça şanslıydım. Hiç zorlanmadım diyebilirim. Görüştüğüm her kişi, bana yeni birini önerdi. Bunda tabii uzun yıllara varan gazetecilik deneyiminin büyük bir etkisi oldu. Bir haber, röportaj vs. bağlamında zaten tanışıyorduk. Bir de şu var, görüşmecilerin anlatılarının pek çoğu kişisel algılarını yansıtmakla birlikte, nesilden nesile aktarılan tanıklıklar ve deneyimler aracılığıyla kültürel belleğin farklı boyutlarını anlamak mümkün oldu.

Süreç içinde şunu gözlemledim ki yaşanan semt, o semtin mekânsal olanakları, sosyal hayatı, kişiyi biçimlendiriyor. Örneğin Balatlı Yahudiler ile Galatalı Yahudiler birbirinden çok farklı yaşam tarzlarına sahip. Ben Galata ile ilgilenmeye 90'ların ikinci yarısında başladım. O yıllarda Kamondo Han yok olmak üzereydi.

1994-95

yıllarında Galata Platformu'nun inisiyatifinde "Kamondo Han Yıkılmasın" doğrultusunda bir kampanya düzenlendi. Ben de o dönemde Şalom Gazetesi iç haberler sorumlusu olarak aktif olarak yer aldım.

'GENİŞ TOPLUMLA KURULAN İLİŞKİNİN DİNAMIĞINI ANLAMAK İÇİN AZINLIKLARA YÖNELİK POLİTİKALARI DA DEĞERLENDİRMELİYİZ'

Kitap boyunca azınlıkların hafızasında oldukça travmatik yerleri olan uygulamalara, politikalara, pogromlara tanık oluyoruz; "Varlık Vergisi", "6-7 Eylül Olayları", "Nafia Askerliği" vb. gibi. Görüşme yaptığınız kişiler bu konuda sizinle neler paylaştılar? Okurlarımıza neler söyleyebilirsiniz?

Ülkemizde azınlıklar konusunda yapılan çalışmalar genellikle kimlik-tarih perspektifinde şekillendiği için bu konular akademisyenler, araştırmacılar tarafından ele alındı. Eksikleriyle beraber bu konunun artık literatürde bir yeri var. Benim çalışmamda ise, toplumsal belleği şekillendiren toplumsal kimliğin, kültürel belleğin ve tarih yazımının gündelik hayata etkisini okuyabilirsiniz. Unutmayalım ki gündelik hayat politik bir alandır! "Geniş toplum"la kurulan ilişkinin dinamiğini anlamak istiyorsak, azınlıklara yönelik uygulanan politikaları da değerlendirmeliyiz. Kitapta okuyacağınız gibi, oldukça büyük acılar yaşandı. Şunu net bir biçimde ifade etmeliyim ki, görüşmecilerimin hepsi başlarına gelen bu felaketleri anlatırken oldukça zorlandılar. Kimsenin tekrar hatırlamak istemediği olaylardı. Kimisi göç etmek zorunda kaldı, kimisi "vatan" bildiği bu topraklarda sıfırdan yeni bir hayat kurmaya zorlandı. Buna rağmen görüşmecilerin istisnasız hepsinin önemle vurguladığı nokta, Türk kimliğini benimsemiş olmalarıydı. Hemen hepsi kendisini öncelikle "Türk vatandaşı Yahudi" olarak tanımladılar. Bilindiği gibi, farklı kültürel kimlik gruplarının sürdürdükleri entegrasyon hedefi hem kendilerini korumak hem de bir arada

Bu bağlamda Kamondo Hanlılar'la bir dizi röportaj yaptım. Amacım bir zamanlar burada yaşamış insanların hatırasını canlı tutmak, tarihin tozlu sayfalarında unutulmasının önüne geçmekti.

yaşamak istemelerinden kaynaklanmaktadır. Bence bu nokta oldukça değerli veriler sunuyor. Umuyorum ki bu konuda yeni çalışmalar yapılır. Okurların bu acılarla empati yapacağını düşünüyorum. Benzer politikaların bir daha uygulanmamasını umuyorum.

Yeni çalışmalarınız olacak mı?

Elbette... Özellikle geniş toplum tarafından Yahudi toplumunun tanınmaması veya yanlış tanınması, Yahudi toplumunun anlaşılabilmesine, doğru tanıtılabilmesine ihtiyaç duyulmasına sebep oluyor. Bu önyargıların önüne geçmek için çalışmalarım devam edecek. Öncelikle Balat merkezli bir kitap hazırlığı içindeyim. Kuzguncuk ve Adalar olarak devam edecek. Benim bu çalışmalardan beklediğim, Türkiye'de azınlıklar üzerine yapılan gündelik hayat ve kültür temelli disiplinlerarası çalışmaların arttırılmasına katkıda bulunmaktır. Bunun da ötesinde azınlık gruplarının kamusal alanda görünürliğünün sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Farklı kültürlerin birbirini tanıması, mevcut sorunların tartışılması ve çözüm zemininin hazırlanması böyle olur.

Sarı, mavi taşra

Hayati Sönmez'in kaleme aldığı 'Mavi Bozkır', İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. Sönmez'in ilk göz ağrısı diyebileceğimiz 'Mavi Bozkır', içindeki öykülerin ortak atmosferini taşranın gündelik yaşayışından var ediyor.

buse özlem bay

‘Mavi Bozkır’ taşranın küçük anlarını, çoğu zaman gayritabiî de olsalar köy hayatının içinde gündelik yaşamın bir parçası hâline gelen deneyimleri konu ediniyor.

“Güneş göğü tembel tembel sarmıştı. Başakların sarısı hafif esen rüzgârda dalgalanıyordu. Sineklerin vızıltıları, kurbağaların viraklamaları her yerdedi. Parmaklarımızı usulca bir köpeğin sırtına dokunurcasına, başaklara değdiriyorduk yumuşak yumuşak. Yaşamak dokunmaktı ve başka bir yaşamak da yoktu ortalıkta.” (s. 79)

Yavaşlığın, sıkışmışlığın, sarının ve mavinin, dolayısıyla enerjinin ve de hüznün aynı anda, aynı çekirdeğin içinde bir arada kalmaya çalıştığı bozkır. Patlayamadan sönen ama hep patlamaya hazır, çoğu vakit hadsiz ve bir o kadar da kafası hep yerde, utangaç. Kapının eşiğinde şehre bakan, onunla var olan ama onun parçası olamayan; doğanın, duyuların ve beden hâkimiyetini sürdürdüğü taşra. Daha pek çok farklı tanımlama yapılabilir onun için, özellikle şehre yakın tarihlerde taşınmış, bir ayağı büyük şehirde ama geçmişini taşraya ait ailelerden gelen bizim gibiler için yeni anlamlar bulmak zor olmasa gerek. İletişim Yayınları’ndan çıkan ve Hayati Sönmez’in öykülerini okuma şansına eriştiğimiz ‘Mavi Bozkır’ da 14 öyküyle birlikte bu tanımlara yenilerini ekliyor.

‘Mavi Bozkır’ taşranın küçük anlarını, çoğu zaman gayritabiî de olsalar köy hayatının içinde gündelik yaşamın bir parçası hâline gelen deneyimleri konu ediniyor. Ekseriyetle yazarın müdahalelerinden, yorumlarından sıyrılmış olan öyküler salt var olanı göstermeyi tercih ederken, bu tercih de Sönmez’in anlatmak istediklerini aslında daha da güçlü hâle getiriyor.

Birçok öyküde taşranın darlığı ve kapalılığı büyük oranda hissedilirken, bunların hem nedeni hem de sonucu olan maskülen dünya da gözler önüne seriliyor. “Eşek Arıları” ve “Süslü” öy-

Ekseriyetle yazarın müdahalelerinden, yorumlarından sıyrılmış olan öyküler salt var olanı göstermeyi tercih ederken, bu tercih de Sönmez'in anlatmak istediklerini aslında daha da güçlü hâle getiriyor.

Mavi Bozkır, Hayati Sönmez, 136 syf., İletişim Yayıncılık, 2020.

külerinde erkek karakterler arasındaki toprak, kadın ve hayvan sahipliği üzerinden sergilenen iktidar savaşları ve tüm bunlara neden olan anlamsız mücadeleler yer alırken, “Fedailer” öyküsüyle birlikte tüm bunların adeta sırtta bir bohça gibi şehre de taşınabileceğine işaret ediyor. Çünkü sorun taşrada değil; onu taşra yapan, “dışarıda” bırakan, adeta bir öteki olmaya zorlayan hâlinde. Eşikte kalmakta.

“Twist”, “Uzun Saç Geniş Paça” ve yine “Süslü” öykülerinde olduğu gibi, taşra kendi dışından geleni de öyle kolayına kabul edemez, sorgular. Kabul ettiğinde de kendine benzetir, renklerini yok eder: “İşin içine gâvurluk girince, köylülerde akıl dururdu. Korkudan, kızgınlıktan ibaret birer hayalet ve baştan aşağı güvensizlik kesilirdi.” (s. 43) Köye gelen yeni bir teyp ya da ilk defa görülen geniş paça pantolon bile gündem yaratabilir. Bilinmeyenden korkmanın, korkuyla agresifleşmenin ve anlaşılmaz olanın hemen kafasını ezmenin alışlageldiği bir ortamdır taşra, çünkü taşranın anlamı bile “dışarlık”tır, bozkır ağaçsızdır. Bir şeyin dışında olmak, uzakta olmak ve her zaman bilmedikleri üzerinden nitelendirilmek savunma mekanizmasını çalıştırır ve insan kendi çamurunu temizlemek yerine o çamurda yalnız kalmamanın yollarına bakar.

TAŞRALI OLMA HALİ

Sönmez'in öykülerdeki anlatıcı seçimleri ise taşra ruhunu arttıran unsurlardan biri. Kelime anlamıyla da “taşra”nın merkezden, içten uzaklığı çoğunlukla gözlemci üçüncü şahısların ve çocuk karakterlerin anlatıcı rolünü üstlenmeleriyle vurgulanıyor. Olayların birebir parçası olmayan özneler, karakterlerin zihinlerine sınırlı erişimi olan anlatıcılar ve hem hayatın hem de

Birçok öyküde taşranın darlığı ve kapalılığı büyük oranda hissedilirken, bunların hem nedeni hem de sonucu olan maskülen dünya da gözler önüne seriliyor.

büyüklerin dünyasının hep yabancı olmuş çocuklar “taşralı” olma hâlini adeta üzerlerine bir ceket gibi giyiyorlar. Böylece Sönmez öyküleri boyunca içeriğin ve seçtiği mekânların atmosferini gizlice pekiştiriyor. Yine öykülerde -di’li geçmiş zamanın sıklıkla kullanılması da metinlerdeki uzaklık hissini, anda olamamanın ve dışta kalmanın yarattığı ıssızlığı açığa vuran bir unsur oluyor. Anlatımda diyalogların da büyük ve önemli yer tuttuğu öykülerde Sönmez, yöresel konuşmalara olan hâkimiyetini göstererek abartıya kaçmadan doğal bir akış da sağlıyor. Kitabın bütününe yayılan sade yazım tarzı, köy yaşamının sakin ve yavaş döngüsünün altını çiziyor.

“Şark oturup beklemenin yeridir,” diyen Tanpınar’ı haklı çıkarırcasına ‘Mavi Bozkır’da da karakterlerimiz bir o kadar bekliyorlar. “Paşa” ve “Hapşırık” öykülerinde şehirden gelenleri ve onların hikâyelerini beklemeleri gibi sevilene kavuşmanın, “Tabibe Ana”da olduğu gibi affedilmenin, “Yara”da olduğu gibi de bir maden arayışıyla umudun beklenildiği anlar bunlar. Ama enerji patlar, bazen yanlış bazen de doğru zamanlarda beklemelere nokta konmaya çalışılır; bazen de “Biraz sabırla her şey ayağınıza gelir”...

Başka türlü öyküler: 'Bir İntihar Üstüne Söylenti'

İlker Aslan'ın ilk öykü kitabı 'Bir İntihar Üstüne Söylenti', Edebi Şeyler Yayınevi tarafından raflarda yerini aldı. 'Bir İntihar Üstüne Söylenti', okuru uyanık tutmanın oldukça zor olduğu deneysel anlatı literatürüne bir katkı olmasının yanında klasik öykünün tekdüzeliğinden sıyrılmak isteyen okurlara farklı kapılar aralayan ve başarılı örnekler barındıran bir ilk öykü kitabı.

beyza ertem

17 öykü arasında,
özellikle
biçimsel açıdan
değerlendirdiğimizde
alışılmış dışı
olarak
yorumlayabileceğimiz
öyküler göze çarpıyor.

Daha evvel farklı dergilerde öyküleri yayımlanmış olan İlker Aslan'ın öykü kitabı 'Bir İntihar Üstüne Söylenti', Edebi Şeyler Yayınevi tarafından yayımlandı. Bu kitap, oldukça farklı bir 'ilk kitap.' 17 öykü arasında, özellikle biçimsel açıdan değerlendirdiğimizde alışılmış dışı olarak yorumlayabileceğimiz öyküler göze çarpıyor. Diğer yandan, Aslan'ın öyküleri ilk bakışta birbirinden bağımsız görünse de onları görünmez bir zincirle birbirine bağlayan temalar mevcut: Olasılıklar, başka türlü sonlar, alternatif kurgular, kayıplar, arayışlar, zaman üzerine fikirler, unutuş ve varoluş...

Aslan'ın kitabına temas ettiğimde, birçok okur gibi benim de dikkatimi çeken ilk unsur, adı oldu. Turgut Uyar'ın "Bir İntihar Akşamı Üstüne Söylenti" başlıklı şiirinin dizelerini anımsadım: "ve bir intihar üstüne söylenti/ bütün kıyıları dolaştı durdu/ kısacık bir akşam." Sayfalar arasında ilerledikçe kitabın adı da şiirin dizeleri de anlamına kavuştu. En azından bir okur olarak -yazarın amacı bu olmasa da- belirli bir çerçeveye belirdi zihnimde. Aslan, olasılıkların hâkim olduğu öykülerinde hem kurmacanın hem de gerçekliğin 'söylenti' yönü üzerinde duruyor. Yani, bir bakıma, kurmacayla gerçekliğin silik sınırında bir yolculuğa çıkarıyor okurunu. Günümüz öykü dünyasında bu tarz metinlerin popüler olduğunu biliyoruz, fakat Aslan'ın öyküleri yalnızca okurun gerçeklik algısıyla oynamakla kalmıyor. Aynı zamanda 'biçim'le de oynuyor. Hatta bu sayfalarda 'tamamlanmamış oyunlar' yer almakta. 'Bir İntihar Üstüne Söylenti'de yer alan öyküler, 'deneysel' olarak adlandırabileceğimiz nitelikte.

Diğer yandan, Aslan'ın öyküleri ilk bakışta birbirinden bağımsız görünse de onları görünmez bir zincirle birbirine bağlayan temalar mevcut: Olasılıklar, başka türlü sonlar, alternatif kurgular, kayıplar, arayışlar, zaman üzerine fikirler, unutulmuş ve varoluş...

Bir İntihar Üstüne Söylenti,
İlker Aslan, 144 syf.,
Edebi Şeyler, 2020.

HİÇ YAŞANMAYACAK OLANLAR

Okur, henüz öykülerin başlıklarıyla karşılaştığında dahi bu öykülerin belirli bir izlekte ilerlediğini düşünebilir. Sözgelimi, “Rüya Kayıtları”, “Acaba Nasıl?”, “Başka Türlü Son”, “Dışa Doğru Genişleyen Bir Cüzdan Üzerine On Olasılık”, “Olmayan”, “Baharda Yaşanmayacak Şeyler” gibi başlıklar, bu öykülerin özellikle kurmaca ve gerçeklik arasındaki ilişkiyi zorladığını, öykülere siyah ya da beyazdan ziyade gri bir atmosferin hâkim olduğunu, okurun belirsizlikle, olasılıklarla, belki hiç olmamış ya da yaşanmamış olanlarla muhatap olduğunu hissettiriyor. Aslan'ın öykülerinin ayırt edici niteliği ve onları ‘alışılmış dışı’ yapan da kanaatimce tam olarak bu ‘yaşanmamışlık hissi.’ Hatta bir adım daha ileriye giderek yazılanların ‘hiç yaşanmayacak olma olasılığı’ndan söz edebilirim.

Yazar da söylenenler ve yazılanlar arasındaki farklılığı vurguluyor kitabında. Aslında söz ve yazı arasında, hepimizin fark ettiği bir uçurum var. Bu uçurum kimi zaman sığ kimi zaman derin. Fakat mutlaka orada. “Sis” başlıklı öykü, “Yazılan” ve “Söylenen” şeklinde iki alt başlıktan oluşuyor. Bu öykünün iki bölümünde farklı anlatıcıların aynı hadiseyi aktardığını ve ilk anlatıcının ikinci anlatıcıya söz hakkı vermediğini hissediyoruz. İkinci anlatıcının yazar müdahalesiyle konuşturulması meselenin çekiçliliğini artırmış ve yine ikinci bölümde yer alan ifadeler, yazıya aktarılan her şeyin mutlaka ‘kurmaca’ olduğunun altını çizmiş:

“Hangisi hangisini salmış denize bilinmez. Kimse bilmemiş. Sen bakma yazılana. Yazılanların çoğu yalandır. Çoğu hikâyedir.” (s. 104)

Aslan'ın öykülerinin ayırt edici niteliği ve onları 'alışılmış dışı' yapan da kanaatimce tam olarak bu 'yaşanmamışlık hissi.' Hatta bir adım daha ileriye giderek yazılanların 'hiç yaşanmayacak olma olasılığı'ndan söz edebilirim.

Kitapta birden fazla karşılaştığımız 'semizotu' da olasılıklarla bağlantılı bir şekilde kullanılmış. Ebru ve Münir'in birbirine bağlanan, birbiriyle tamamlanan öykülerinde semizotu tekrarlanan bir motife dönüşüyor. Oldukça yalın, gündelik hayatta oldukça minik görünen bir ifadeyle olasılıklar meselesine temas ediyor yazar: "Masaya oturduk. Ebru, dedim elimdeki kaşığı tabağın içindeki semizotu yemeğinde gezdirirken. Sence semizotunun yemeği yerine salatasını yapsaydın, hayatımızda ne değişirdi?" (s. 83)

"Bir Rüya İçin Ağıt", "Dışa Doğru Genişleyen Bir Cüzdan Üzerine On Olasılık", "Başka Türlü Son" gibi öyküler de olasılıklar barındıran öykülerden. Aslan'ın 'sen dili' kullandığı satırlar, özellikle olasılıkları besleyen unsurlardan, hatta kanaatimce bu unsurlar arasında en etkili olanı. Okur, doğrudan kendisine hitap eden bir anlatıcıyla karşılaştığında, hem anlatılanla farklı bir bağ kurmakta hem de öykünün başkişisi gibi hissetmekte. Nitekim, "Bir Rüya İçin Ağıt"ta geçen "Sen, belki genç bir kadın veya genç bir adam veya bir taksi şoförü olarak, bu yolların birinden geçip gidiyorsun. Diğer yollar, arkanda, sadece basit birer ihtimal olarak kalıyor. Kapının eşliğinden bakıyorsun. Bir yere davetlisin belki de" (s. 22) cümleleri, bu durumun en iyi örneklerinden.

"Dışa Doğru Genişleyen Bir Cüzdan Üzerine On Olasılık", doğrudan "Olasılık.1, Olasılık.2, Olasılık Dışı" gibi alt başlıklardan oluşurken; "Başka Türlü Son" ise olasılıklar meselesine farklı bir pencereden bakmış, meseleyi 'yazmak, yaratmak' üzerinden ele almış. Öyküde Münir, 'başka türlü son'ların mümkün olmasını dileyerek Ebru'yla okudukları bir öyküye alternatif bir son yazıyor ve bunu öykünün yazarına gönderiyor. Bu alternatif sonun yanı sıra yazara gönderilen e-postanın görseli de öyküde yer almakta.

Yazar da söylenenler ve yazılanlar arasındaki farklılığı vurguluyor kitabında. Aslında söz ve yazı arasında, hepimizin fark ettiği bir uçurum var. Bu uçurum kimi zaman sığ kimi zaman derin. Fakat mutlaka orada.

YAZARIN OYUNU VE METİNLERARASILIK

Aslan'ın öyküleri, hayattan kesitleri barındırıyor. Bu kesitler olay ağırlıklı değil, aksine meseleler üzerine yoğunlaşıyor. Seçilmiş alelade ân parçaları bir araya gelmiş ve bu kitabı oluşturmuş. Fakat buradaki aleladelik, öyküler üzerinde incelikli bir çalışma yapılmamış anlamına gelmiyor elbette. Yazar, okuruna birden fazla oyun oynayabilir. Aslan'ın kitabında da hem biçimsel hem içeriksel oyunlar bulunmakta. Bu bağlamda, ilk etapta, okurun dikkatini kitabın biçimsel nitelikleri çekecektir. Üstü çizili cümleler, boşluklar, karalamalar, dipnotlarla açıklanan cümleler, oyunlar, düzensiz harfler gibi birçok unsur, öykülerdeki anlam arayışına hizmet ediyor. Okura da standart bir metindekine kıyasla daha fazla iş düşüyor.

Yer yer varlığını da hissettiriyor yazar. 'Ben buradayım' diyor, metne müdahale ettiğini belirtiyor. Bu bağlamda "Acaba Nasıl" öyküsü, bana 'Stranger than Fiction' filmini anımsattı. Öyküde nerede olduğunu ve kim olduğunu bilmeyen, Tanrısının kim olduğunu sorgulayan ve kaderinin bir yazarın kalemiyle yazıldığını fark eden bir öykü kişisi yer alıyor. Öykünün ikinci bölümünde ise yazar olarak suçlanan kişinin cümlelerinde okuru bir sürpriz bekliyor.

Ebru ve Münir'in birden fazla öyküde yer aldığından bahsetmişim. Onların öyküleri temelde 'zaman' ve 'olasılık' kavramlarına odaklanırken yazarın oynadığı oyunlardan bazıları da bu öykülerde yer almakta. "Başka Türlü Son"-da, Münir'in alternatif bir son yazdığı öykü, kitabın bir önceki öyküsü olan "Kulede." Ebru, bu öykünün kulede geçtiğini ve üç isimsiz karakter barındırdığını açıkça belirtiyor ve böylece okuru doğrudan bir önceki öyküye yönlendiriyor.

Yer yer varlığını da hissettiriyor yazar. ‘Ben buradayım’ diyor, metne müdahale ettiğini belirtiyor. Bu bağlamda “Acaba Nasıl” öyküsü, bana ‘Stranger than Fiction’ filmini anımsattı. Öyküde nerede olduğunu ve kim olduğunu bilmeyen, Tanrısının kim olduğunu sorgulayan ve kaderinin bir yazarın kalemıyla yazıldığını fark eden bir öykü kişisi yer alıyor.

Ya da bir başka örnek olarak “Başka Türlü Son”-da, Ebru’ya rüyasında postacı olduğunu, taşraya gönderildiğini söylüyor Münir. Bunun üzerine, Ebru’dan “Münir sen de bir postacı oluyorsun, bir öğretmen...” (s. 79) cevabı geliyor. İlerleyen sayfalarda, “Kendi Üzerine Kapanan Bozkır Hakkında” başlıklı öyküde, Münir’i bir postacı olarak görüyoruz.

“Entropi” başlıklı öykü, biçim ve içerik arasındaki uyuma işaret eden öykülerden. Buradaki oyun henüz öykünün başlığında başlıyor. En basit tanımıyla sistemdeki düzensizliğin ve rastgeleliğin ölçüsü anlamına gelen ‘entropi’nin harfleri başlıkta birbirinden ayrı ve belirli bir düzene bağlı olmadan yazılmış. Öykünün ilk cümlelerinde yani içerikte de düzensizlik vurgulanmış: “Sandığı açyorsun. Doğa, mutlak düzensizliğe doğru ilerliyor.” (s. 29) Yine ilerleyen satırlarda benzer bir cümle çıkıyor karşımıza: “Şimdi bir ucundan bakmaya bile cesaret edemediğin bu zarflara dokunurken, zamanın seni hangi köşe başında bıraktığını hatırlamaya çalışıyorsun. Doğa, mutlak düzensizliğe doğru ilerlemeye devam ediyor.” (s. 32) Öykünün dikkat çeken niteliklerinden biri de, içinde fotoğrafların yer alması.

Kitabın adında Turgut Uyar’ın şiiriyle metinlerarası bir bağ olduğundan söz etmiştim. “Kayıp Zamanın İzinde”, “Bir Rüya İçin Ağıt” gibi öykülerin adlarında da metinlerarası bağlantılar mevcut. Ayrıca, bilinçli bir okurun gözünden kaçmayacak nitelikte bir göndermeden de bahsedebilirim. “Şimdi Daha Uzak” başlıklı öyküde yer alan “bir kış gecesinde, meğer bir yolcu” (s. 58) ifadesi, hemen Italo Calvino’nun anlatısına yönlendiriyor zihnimizi. Aslan’ın kitabında metinlerarası göndermelerin yanında dikkati çeken bir unsur daha var ki o da bir tür ‘iç me-

Aslan'ın öyküleri, hayattan kesitleri barındırıyor. Bu kesitler olay ağırlıklı değil, aksine meseleler üzerine yoğunlaşıyor. Seçilmiş alelade ân parçaları bir araya gelmiş ve bu kitabı oluşturmuş.

tinlerarasılık.' Kitapta yer alan öykülerin kendi içlerinde kurdukları bağ, örneğin Münir'in postacı olması, Ebru'nun semizotu ayıklaması gibi durumlar ya da tekrar eden 'mevsimsiz mandalinalar' ve mandalina ağaçları farklı bir metinlerarası duruma işaret ediyor. Bunu, "Gecikmeli Gelen" ve "Çulluk" başlıklı öyküler arasında oldukça açık bir şekilde görüyoruz. Ölümü odağına alan bu iki öyküde benzer durumların ve cümlelerin yanında birbiriyle eş ifadeler de mevcut. Küçük bir ipucu olarak öykülerin son cümlelerini verelim:

"Çam ağacının dallarından süzülen birkaç damla yağmur tanesi yüzümüze vurdu. Uzaklardan çulluk sesleri geliyordu. Mezara toprak atmam için mezarcı küreği bana uzattı. Birden Ebru'nun sessiz çığlıkları kulaklarımı doldurdu. Mezarıcının gözlerine baktım, iki adım geriye çekildim." (s. 27-28)

"Çam ağacının dallarından süzülen birkaç damla yağmur tanesi yüzüme vurdu. Uzaklardan çulluk sesleri geliyordu. Mezarıcı, mezara toprak atmam için, küreği bana uzattı. Gözlerine baktım, iki adım geriye çekildim." (s. 54)

'UNUTMAZSAN YAŞAYAMAZSIN'

Son olarak, öykülerde tekrar eden temalardan birinin de 'unutuş' olduğunu söylemek gerek. Hafıza, unutmak, hatırlamak, unutarak ya da hatırlayarak yaşamak gibi meseleler üzerine düşünülmüş. Kitabın başında, Murat Gülsoy'dan bir alıntı yer alıyor: "Zaman, Tanrı'nın her şeyin bir kez olmasına izin vermesi için vardır." Ve ardından öykülerde de zaman üzerine cümleler kullanılmış. Bunlar, yazarla birlikte okuru da sorgulamaya teşvik ediyor. Yine za-

‘Bir İntihar Üstüne Söylenti’, okuru uyanık tutmanın oldukça zor olduğu deneysel anlatı literatürüne bir katkı. Klasik öykünün tekdüzeliğinden sıyrılmak isteyen okurlara farklı kapılar aralayan ve başarılı örnekler barındıran bir ilk öykü kitabı.

manla bağlantılı bir örnek olarak, kitapta yinelenen “Unutmazsan yaşayamazsın” ifadesinden söz etmek mümkün. Aslında, yazarın bu dokuşlarının okuru ‘rağmen yaşamak’ meselesine yönlendirdiğini söyleyebilirim. Unutarak ya da hatırlayarak yaşamak, bir tercih. Ve hangisini tercih edersek edelim anılarımıza rağmen/anılarımızla birlikte yaşıyoruz. Çünkü onlar mutlaka bir yerlerde var olmaya devam ediyor. Münir’in söylediği gibi, “Hayat, unuttuklarımızdı belki de. Kim bilir.” (s. 25)

Yer yer karşılaştığımız ‘rüya hâli’ ve bilinç akışı, kitabın gri atmosferini ve temel izleğini destekleyen unsurlardan. Aslan’ın öykülerini ucu bucağı belli olmayan ân parçalarına benzetmemin sebebi de bu. Yazar ister açıkça ister örtük bir şekilde belirtsin, bu öykülere bir rüya hâli hâkim. Sanrıları, yavaş yavaş uyanışı ya da uykuya dalışı andıran parçalar mevcut. Öykü kişilerle birlikte gözlerimizi aşamalı bir şekilde açıyor ve kapıyoruz. Bulanık, sisli, zaman ve mekândan soyutlanmış görüntüler... Sanki bu kısacık sürede ne görebildiysek yazardan da onu okuyoruz. Hatırlamayı ya da unutmayı tercih ederek...

‘Bir İntihar Üstüne Söylenti’, okuru uyanık tutmanın oldukça zor olduğu deneysel anlatı literatürüne bir katkı. Klasik öykünün tekdüzeliğinden sıyrılmak isteyen okurlara farklı kapılar aralayan ve başarılı örnekler barındıran bir ilk öykü kitabı. Kitabın başında yer alan ithafı buraya da alalım: “Dr. Emmett Brown ve Marty McFly’a, başka bir ihtimale beni inandırdıkları için...” Ve biz de ‘her şeyin yeni bir ihtimal olarak karşısında durduğunu’ okuruna hatırlattığı için yazara teşekkürle son noktayı koyalım.

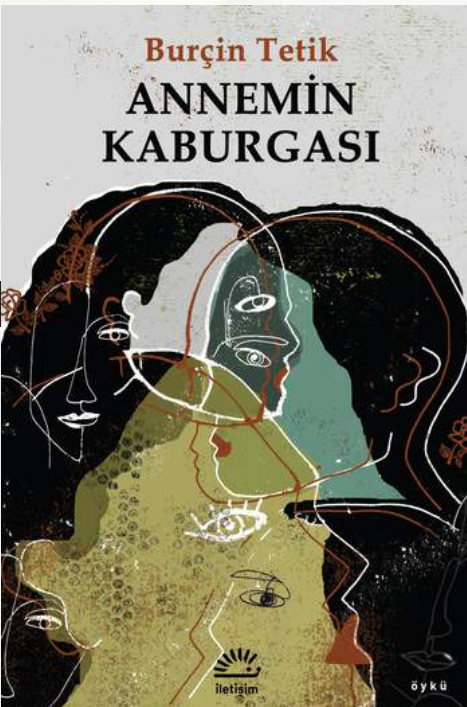

Şehrazat

Yazar: Leila Sebbar
Çevirmen: Bahadırhan Bozkurt
Yayınevi: İletişim Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 204

Mutfak Okulu

Yazar: Güzin Yalın
Yayınevi: İletişim Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 121

Annemin Kaburgası

Yazar: Burçin Tetik
Yayınevi: İletişim Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 99

**ALEVİLER VE
SOSYALİSTLER
SOSYALİSTLER
VE ALEVİLER**

BİR KARŞILAŞMANIN
KENAR NOTLARI

DERLEYENLER
AYHAN YALÇINKAYA
HALİL KARAÇALI

dipnot

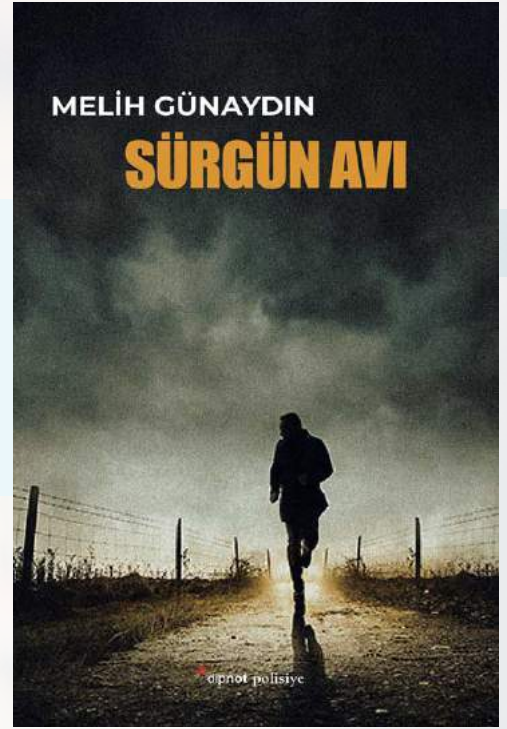
**Aleviler ve Sosyalistler,
Sosyalistler ve Aleviler**

Derleyen: Ayhan Yalçinkaya, Halil Karaçalı
Yayınevi: Dipnot Yayınları
Sayfa Sayısı: 304

Sürgün Avı

Yazar: Melih Günaydın
Yayınevi: Dipnot Yayınları
Sayfa Sayısı: 312

MELİH GÜNAYDIN
SÜRGÜN AVI

dipnot polisiye

CASPAR
HENDERSON

**HAYAL BİLE
EDEMEYE-
CEĞİMİZ
VARLIKLAR
KİTABI**

metis

**Hayal Bile
Edemeyeceğimiz
Varlıklar Kitabı**

Yazar: Caspar Henderson
Çeviren: Deniz Keskin
Yayınevi: Metis Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 472

ASLI TOHUMCU
MAVİSU DEMİRAĞ
Benim Babam Kötü Örnek

Benim Babam Kötü Örnek

Yazar: Aslı Tohumcu
Resimleyen: Mavisu Demirağ
Yayınevi: Can Çocuk Yayınları
Sayfa Sayısı: 44

Baronlar Savaşı 'Zindaştı Olayı'nın Perde Arkası

Yazar: Timur Soykan
Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayınevi
Sayfa Sayısı: 424

Onat Kutlar

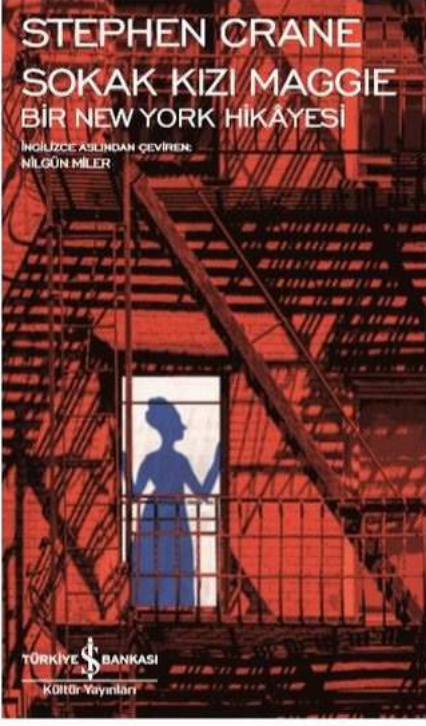
“Kül”
Günlükler

Kül Günlükler

Yazar: Onat Kutlar
Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayınevi
Sayfa Sayısı: 112

MODERN KLASİKLER Dizisi - 160

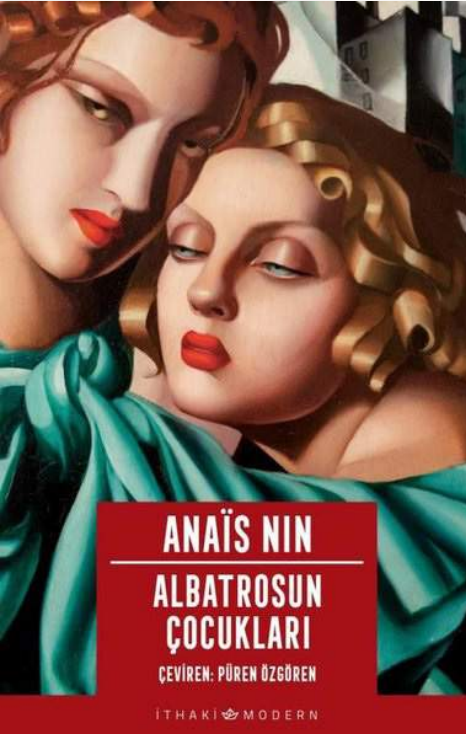
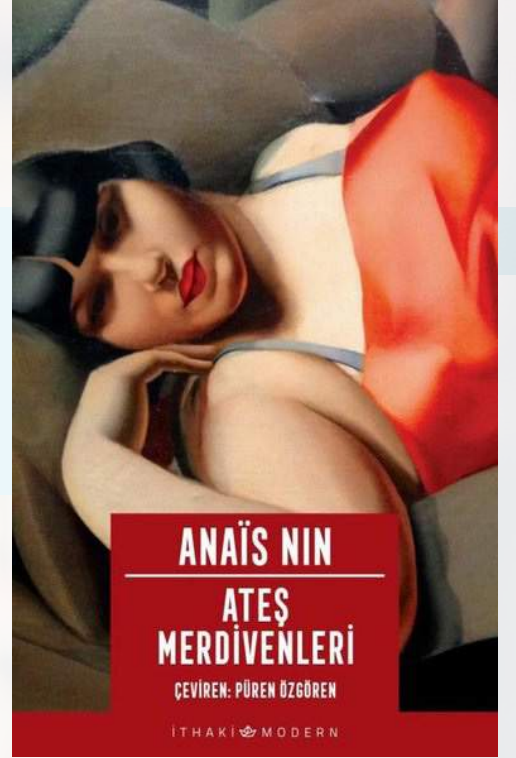

Sokak Kızı Maggie Bir New York Hikayesi

Yazar: Stephen Crane
Çeviren: Nilgün Miler
Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları
Sayfa Sayısı: 112

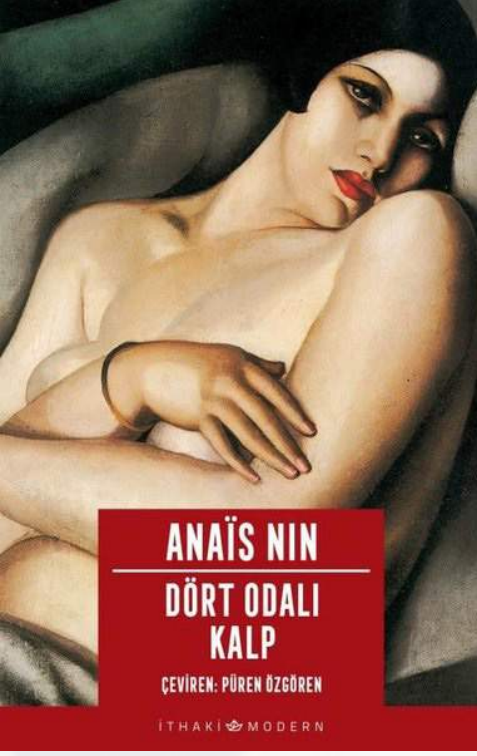
Ateş Merdivenleri

Yazar: Anais Nin
Çeviren: Püren Özgören
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı: 152

Albatrosun Çocukları

Yazar: Anais Nin
Çeviren: Püren Özgören
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı: 128

Dört Odalı Kalp

Yazar: Anais Nin
Çeviren: Püren Özgören
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı: 136

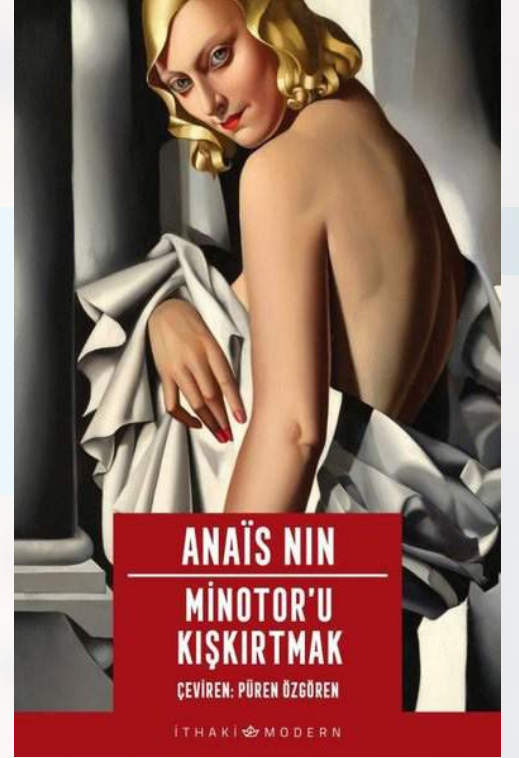
ANAİS NIN
DÖRT ODALI
KALP

ÇEVİREN: PÜREN ÖZGÖREN

İTHAKI MODERN

Minotor'u Kışkırtmak

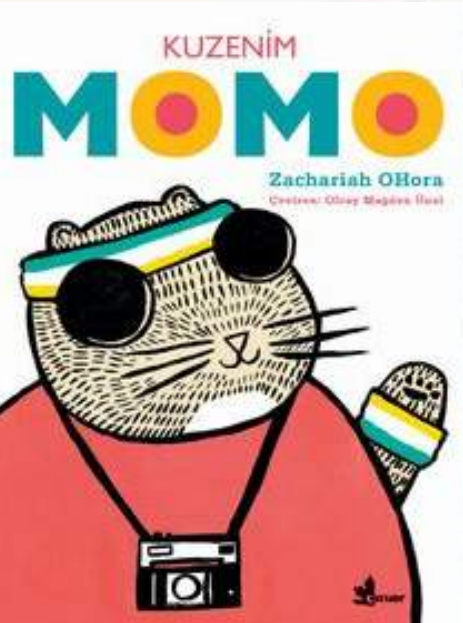
Yazar: Anais Nin
Çeviren: Püren Özgören
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı: 176

ANAİS NIN
MİNOTOR'U
KİŞKİRTMAK

ÇEVİREN: PÜREN ÖZGÖREN

İTHAKI MODERN

Kuzenim Momo

Yazar: Zachariah O'Hara
Çeviren: Olcay Mağden Ünal
Yayınevi: Çınar Yayınları
Sayfa Sayısı: 40

Hegel'in Gözyaşları

Yazar: **Olivia Bianchi**
Çeviren: **Ece Durmuş**
Yayınevi: **Otonom Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **184**

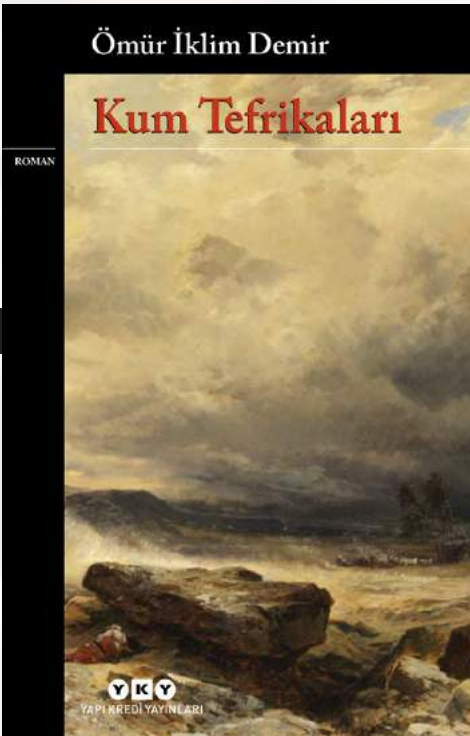
Bazıları Bazen

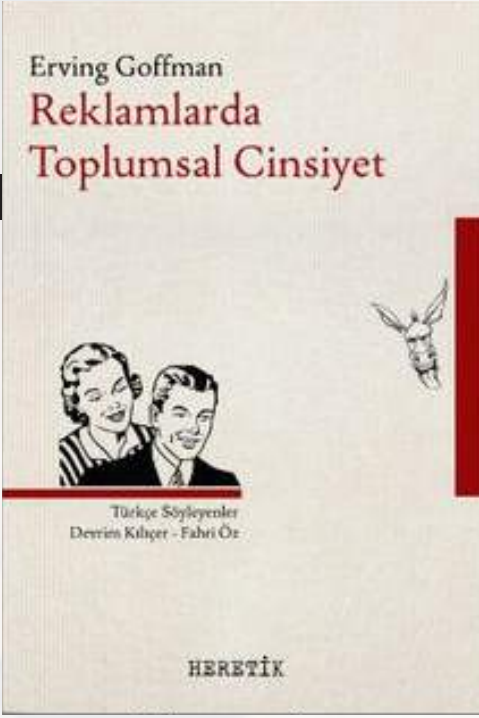
Yazar: **Nergis Seli**
Resimleyen: **Eren Caner Polat**
Yayınevi: **Yapı Kredi Yayınları**
Sayfa Sayısı: **24**

Kum Tefrikaları

Yazar: **Ömür İklim Demir**
Yayınevi: **Yapı Kredi Yayınları**
Sayfa Sayısı: **432**

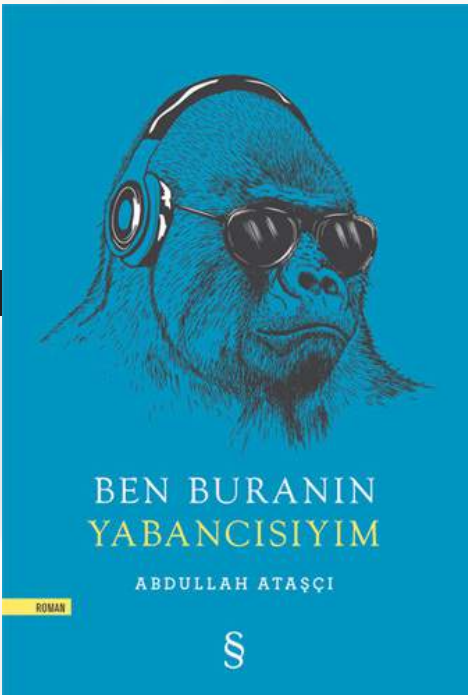
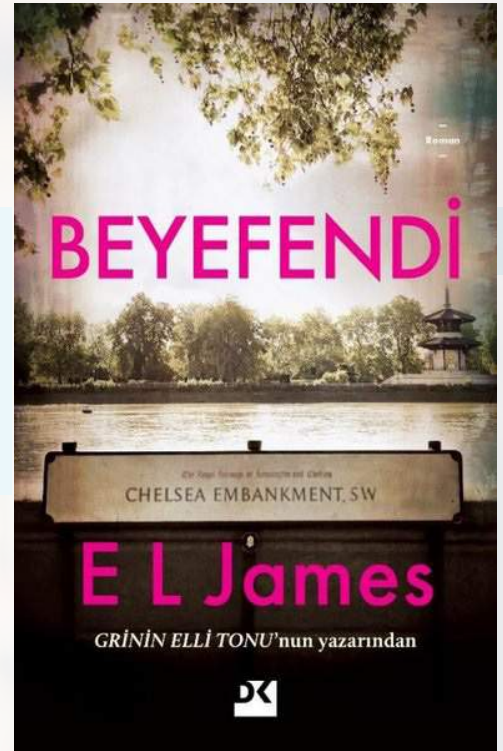

Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet

Yazar: **Erving Goffman**
Çeviren: **Fahri Öz, Devrim Kılıçer**
Yayınevi: **Heretik Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **240**

Beyefendi

Yazar: **E. L. James**
Çeviren: **Bige Turan Zourbakis**
Yayınevi: **Doğan Kitap**
Sayfa Sayısı: **250**

Ben Buranın Yabancıyım

Yazar: **Abdullah Ataççı**
Yayınevi: **Everest Yayınları**
Sayfa Sayısı: **190**